

บันทึก

เรื่อง ปัญหาบุตรชอบด้วยกฎหมายของนายศิริ กลิ่นกระจ่าย

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีมีหนังสือที่ ๑๔๓๕๓/๒๕๐๕ ลงวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๐๕ แจ้งมาว่า กระทรวงการคลังได้ขอหารือข้อกฎหมายตามข้อเท็จจริงดังต่อไปนี้

๑. กระทรวงอุตสาหกรรมขอให้กระทรวงการคลังส่งจ่ายบำเหน็จตกทอดให้แก่ทายาทของนายศิริ กลิ่นกระจ่าย คือ นางสาวสิรินทร์ กลิ่นกระจ่าย ภรรยา และ ด.ช.ศิริพงษ์ กลิ่นกระจ่าย บุตรเกิดกับนางดวงเดือน กลิ่นกระจ่าย ซึ่งเป็นภรรยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรส

๒. กระทรวงการคลังพิจารณาหลักฐานเกี่ยวกับฐานะของ ด.ช.ศิริพงษ์ กลิ่นกระจ่าย ซึ่งประกอบด้วยสำเนาสัญญาประนีประนอมยอมความระหว่างนางดวงเดือน กลิ่นกระจ่าย โจทก์ และนางสิรินทร์ กลิ่นกระจ่าย จำเลย เรื่องขอให้รับรองบุตร และสำเนาคำพิพากษาคตามยอม คดีหมายเลขแดงที่ ๗/๒๕๐๔ แล้ว เห็นว่าหลักฐานการแสดงความเป็นทายาทยังไม่ปรากฏแจ้งชัดในคำพิพากษาคตามยอมว่า ศาลได้สั่งให้ ด.ช.ศิริพงษ์ กลิ่นกระจ่าย เป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของนายศิริ กลิ่นกระจ่าย ตามนัยแห่งมาตรา ๑๔๒๖ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

กระทรวงการคลังจึงขอให้กระทรวงอุตสาหกรรมแจ้งให้ผู้ปกครองของ ด.ช.ศิริพงษ์ กลิ่นกระจ่าย ยื่นคำร้องขอต่อศาลให้สั่งว่า ด.ช.ศิริพงษ์ กลิ่นกระจ่ายเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของนายศิริ กลิ่นกระจ่าย เสียใหม่

๓. นางดวงเดือน กลิ่นกระจ่าย ได้คัดค้านความเห็นของกระทรวงการคลัง โดยอ้างว่า

(ก) กระทรวงการคลังเข้าใจคลาดเคลื่อนเพราะคำพิพากษาคตามยอมในคดีนี้มีผลเท่ากับเป็นคำสั่งของศาลที่สั่งว่า ด.ช.ศิริพงษ์ กลิ่นกระจ่าย เป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของนายศิริ กลิ่นกระจ่าย ซึ่งเป็นคำพิพากษาเกี่ยวกับฐานะของบุคคล จึงใช้บังคับบุคคลภายนอกได้ตามมาตรา ๑๔๕ (๑)^๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

(ข) นางดวงเดือน กลิ่นกระจ่าย ไม่อาจที่จะใช้สิทธิร้องขอต่อศาลให้สั่งใหม่ตามคำแจ้งของกระทรวงการคลังได้ เพราะต้องห้ามตามมาตรา ๑๔๘^๒ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

^๑ มาตรา ๑๔๕ ๑๔๖

๑๔๖

(๑) คำพิพากษาเกี่ยวกับฐานะหรือความสามารถของบุคคล หรือคำพิพากษาสั่งให้เลิกนิติบุคคลหรือคำสั่งเรื่องล้มละลายเหล่านี้ บุคคลภายนอกจะยกขึ้นอ้างอิงหรือจะใช้ยื่นแก่บุคคลภายนอกก็ได้

^๒ มาตรา ๑๔๘ คดีที่ได้มีคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดแล้วห้ามมิให้คู่ความเดียวกันรื้อร้องฟ้องกันอีก ในประเด็นที่ได้วินิจฉัยโดยอาศัยเหตุอย่างเดียวกัน เว้นแต่ในกรณีต่อไปนี้

๔. กระบวนการคลั่งมีความเห็นว่า

คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลที่จะใช้บังคับบุคคลภายนอกนั้นจะต้องเป็นคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลเกี่ยวกับฐานะของบุคคลอย่างแท้จริง เช่น ศาลสั่งในเรื่องความสามารถของบุคคล หรือสั่งให้เป็นคนสาบสูญ หรือสั่งให้เป็นบุตรซึ่งศาลได้พิจารณาสอบสวนตามมาตรา ๑๕๒๔ เป็นต้น แต่คำพิพากษตามยอมนั้นเป็นคำพิพากษาที่พิจารณาจากสัญญาประนีประนอมยอมความระหว่างคู่กรณีซึ่งตกลงกันแล้วศาลก็พิจารณาพิพากษาไปตามข้อตกลงนั้น โดยศาลไม่ได้สั่งในประเด็นว่า เป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ จึงเห็นว่าศาลยังมีอำนาจสั่งในประเด็นดังกล่าวได้

กระบวนการคลั่งจึงขอหารือคณะกรรมการกฤษฎีกาว่า ตามความเห็นของกระบวนการคลั่งดังกล่าว ถูกต้องหรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๕) ได้พิจารณาแล้วขอเสนอความเห็นดังต่อไปนี้

ข้อหารือของกระบวนการคลั่งจะถือได้หรือไม่ว่าคำพิพากษตามยอมในคดีหมายเลขแดงที่ ๗/๒๕๐๔ เป็นคำพิพากษาของศาลที่สั่งให้ ด.ช.ศิริพงษ์ กลิ่นกระจาย เป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายตามนัยมาตรา ๑๕๒๖^๓ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

คณะกรรมการกฤษฎีกามีความเห็นว่ เมื่อพิจารณาบทบัญญัติของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เกี่ยวกับการเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายแล้ว จะเห็นได้ว่า คำพิพากษาของศาลให้เด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายนั้น เป็นคำพิพากษาที่เกี่ยวข้องด้วยฐานะของบุคคลซึ่งศาลจะต้องพิจารณาตามมาตรา ๑๕๒๔^๔ โดยพิจารณาข้อเท็จจริงจากทะเบียนคนเกิด หรือจากพฤติการณ์ที่รู้กันทั่วไปว่าชอบด้วยกฎหมาย

เมื่อปรากฏว่าคำพิพากษตามยอมในคดีหมายเลขแดงที่ ๗/๒๕๐๔ เป็นคำพิพากษตามสัญญาประนีประนอมยอมความระหว่างโจทก์กับจำเลย คำพิพากษตามยอมดังกล่าวนี้จึงเป็นคำพิพากษาที่ผูกมัดเฉพาะคู่กรณีตามสัญญาประนีประนอมยอมความเท่านั้น แต่ยังสามารถชี้ขาดข้อเท็จจริงตามนัยมาตรา ๑๕๒๔ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่า ด.ช.ศิริพงษ์ กลิ่นกระจายเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายชื่อนายศิริ กลิ่นกระจาย นั้นไม่ ฉะนั้น การที่กระบวนการคลั่งเห็นว่า คำพิพากษตามยอมไม่เป็นคำพิพากษตามนัยมาตรา ๑๕๒๖ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ จึงเป็นการถูกต้องแล้ว

^๓ มาตรา ๑๕๒๖ เด็กเกิดก่อนสมรสจะเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายต่อเมื่อบิดามารดาได้สมรสกัน หรือบิดาได้จดทะเบียนว่าเป็นบุตร หรือศาลพิพากษาว่าเป็นบุตร

^๔ มาตรา ๑๕๒๔ การอ้างว่าเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมาย ย่อมพิสูจน์ได้จากทะเบียนคนเกิด ถ้าไม่ปรากฏในทะเบียน พฤติการณ์ที่รู้กันทั่วไปตลอดมาว่าเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายย่อมเป็นหลักฐานพอแล้ว

พฤติการณ์ที่รู้กันทั่วไปตลอดมาว่าเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายนั้นให้พิจารณาจากข้อเท็จจริงที่แสดงความเกี่ยวข้องอันบิดากับบุตรซึ่งปรากฏในระหว่างตัวเด็ก ครอบครัวที่เด็กอ้างว่าตนสังกัดอยู่ เช่น บิดาให้การศึกษา ให้ความอุปการะเลี้ยงดู หรือยอมให้เด็กนั้นใช้นามสกุลของตน หรือโดยเหตุประการอื่นๆ

(ลงชื่อ) หยุต แสงอุทัย
(นายหยุต แสงอุทัย)
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
มีนาคม ๒๕๐๕